

Letectvo u nás a v cizině.

Major gšt. Ladislav Preininger:

Úmrtí plukovníka Guillemeneye.*)

V minulém čísle technických rozhledů jsme oznámili svým čtenářům, že R. d. F. A. byla postižena krutou ztrátou: jeden z jejích zakladatelů a nejhlavnějších spolupracovníků plukovník letec Guillemeney se zabil spolu s majorem Goslinem nešťastnou náhodou pádem letounu u Saint Etienne při služebním letu do zahraničí. Plukovník Guillemeney byl z počtu vzácných již letců z prvních dní letectví a hrdinské válečné epopeje. Důstojník gen. štábu muž vzácných kvalit, známý a talentovaný vojenský spisovatel veliké inteligence a hlubokého vzdělání. Za války dostal mnoho pochval a byl vyznamenán i komandérským křížem Čestné legie.

Letecké rozhledy projevují svou upřímnou účast při bolestné ztrátě, kterou byla postižena R. d. F. A. a s ní i celé francouzské letectvo.

Major gšt. Ladislav Preininger:

Předpis o pasivní obraně proti letadlům.

Francouzské ministerstvo vnitra (Direction de la sureté générale — 4. bureau; Défense nationale) vydalo „Instruction pratique sur la défense passive contre les attaques aériennes“ (Instrukce k provádění pasivní obrany proti leteckým útokům), která vzbudila pozornost svou úplností i pečlivým a věcným uspořádáním. Protože u nás nemáme ještě podobný předpis o této dnes tak aktuální otázce, bude zajisté zajímavé probrati jej v důkladnější rozpravě.

*) Revue des Forces Aériennes. — Duben—červen 1932.

Hned za titulním listem najdeme, jako ve francouzských předpisech vždy, otištěné prohlášení o snaze francouzské vlády nepoužítí otravných plynů k potřebám války, jestliže ovšem nepřítel sám dříve nezačne.

Dílo samo není zvlášť obsáhlé, je to knížečka, obsahující všeho všudy 60 stran (nepočítaje přílohy). Mimo předmluvu, o které se zmíníme dále, je rozdělena na tři části, jež v zcela logickém pořádku pojednávají:

I. část: o organizaci pasivní obrany (POPL.),

II. část: o přípravě pasivní obrany,

III. část: o prováděcích prostředcích.

Předmluva chce naznačiti účel těchto směrnic a má podtitul, dobře charakterisující obsah dílka: „Všeobecný ráz leteckého nebezpečí a obrana proti letadlům“.

Letecké nebezpečí (I. čl.) v příštích válkách bude akutní pro celé státní území již od prvních chvil mobilisace. Útoky budou často provedeny s překvapením. Letecké útoky budou moci býti provedeny shazováním pum zápalných, výbušných anebo otravných, a to buď každých zvlášť, anebo navzájem kombinovaných.

Obrana proti letadlům (II. čl.) je doplňkem obranné organizace hranic a pobřeží a je jako ona jedním z prvků všeobecné organizace národa pro válku.

Skládá se z opatření obrany aktivní a z opatření obrany pasivní. „Včasné uvedení v chod těchto různých opatření závisí na jistých opatřeních všeobecné bezpečnosti („sécurité générale“).“

Definice obrany aktivní a pasivní je dostatečně známa a není zajisté třeba ji tu opakovati.

Uskutečnění materiálních příprav bude sice vyžadovati již v míru jistých, ale celkem skromných vydání, jež nadto možno ještě vydati postupně. Tyto oběti mohou však často již nyní přispěti k dobru celku a zlepšují službu veřejnosti (telefony, technická služba obcí, výzbroj hasičů a pod.).

Souhra všech opatření nynějších i budoucích je zajištěna:

ministrem vnitra jako činitelem nadřízeným všem policejním i jiným orgánům veřejného pořádku,

generálním inspektorem letecké obrany území (t. č. je jím maršál Petain).

Účelem (III. čl.) těchto směrnic je naznačiti obyvatelstvu a příslušným ústavům opatření, jež jsou nevyhnutelná k jich zabezpečení.

Organisace řádné obrany se zakládá především:

na pořízení plánu pasivní obrany (POPL.),

na zařízení tak zvaných opatření „první potřeby“, jež mohou sloužiti za jakousi kostru pasivní obrany,

na přijetí přísné kázně.

Problém pasivní obrany je příliš rozsáhlý a rozmanitý, aby jej bylo možno všude řešiti stejným způsobem; proto je věcí místních úřadů, aby příslušná opatření řešily vždy podle místních poměrů.

I. část. — Organizace pasivní obrany.

Je rozdělena na 5 kapitol, pojednávajících:

1. o všeobecných zásadách, 2. o národní organizaci (celostátní), 3. o župní organizaci, 4. o městské organizaci a 5. organizaci v ústavech a závodech 1. a 2. kategorie.

1. Všeobecné zásady. Pasivní obrana proti leteckým útokům má za úkol omeziti nebezpečí, jež přináší s sebou letecké bombardování pro osoby a zdroje státu. Děje se tak buď jich zajištěním přímou ochranou, anebo snížením účinnosti útoků tím, že se citlivé cíle rozptýlí nebo stáhnou nazpět. Mimo to je ji

uloženo zmírniti následky těchto dějů organisováním vhodné pomoci — taková je definice předpisu.

Protože tato obranná opatření jsou rázu výhradně civilního, připadá jich příprava a provedení civilním autoritám, úřadům a z velké části obyvatelstvu samému. Příslušná nařízení k tomu dostanou od ministra vnitra, jemuž přísluší zajistiti všeobecnou souhru opatření podniknutých jinými ministry.

Organisaci pasivní obrany přísluší opatření všeobecné bezpečnosti (*mesures de sécurité générale*), která jsou smíšeného rázu, t. j. civilního i vojenského.

Vojenská správa odpovídá za ta opatření, která patří k organisaci hlásné služby, k zajištění rozhlašování poplachu, k zastírání (*camouflage*) a zvláště k zhášení světél v ohrožených krajích. Nařizuje je a kontroluje jich přípravu a provedení.

Civilní správě přísluší jich příprava a provedení podle naznačení vojenské správy. Toto provedení je povinností.

Povinnost pasivní obrany přísluší všem ministrům, do jejichž oboru ohrožené objekty neb ústavy patří.

Obrana obyvatelstva je dilem: ministra vnitra — pro celek státního území, prefektů — pro jejich župy, starostů — pro obce, příslušného ředitelství — u ústavů zvlášť určených.

Zařazení závodů (průmyslových i jiných) do kategorií. Státní i soukromé závody jsou rozděleny na dvě kategorie.

V první kategorii jsou ty závody neb ústavy, které vzhledem k situaci, velikosti nebo významu nemohou býti připojeny k žádné městské organisaci.

V druhé kategorii jsou ústavy, jež nevyžadují zvláštních disposic a jichž obrana je zahrnuta v opatřeních týkajících se celku obyvatelstva.

Pasivní obrana zaujímá téměř všechny složky veřejné činnosti a všeho obyvatelstva. Úzká součinnost v plánu celostátním je zajištěna ministrem vnitra, v plánu župním prefektem.

Protože její provádění jak v účelu, tak i v prostředcích, je hlavně lokální, vyžaduje její příprava i uvedení v chod ustavičné součinnosti zúčastněných složek (úřadů správních, obecních a j.) s obyvatelstvem.

Za tím účelem má „organisace pasivní obrany“ mimo odpovědné úřední činitele:

na stupni celostátním: „Commission supérieure de défense passive“, složenou ze zástupců různých ministerstev a zasedající při ministerstvu vnitra;

na stupni župním: „Commission départementale de défense passive“ pod předsednictvím prefekta;

na stupni místním (lokálním), vyžaduje-li toho význam místa, je t. zv. „Commission urbaine de défense passive“.

Tyto komise mají úkol čistě studijní a poradní, plná odpovědnost za rozhodnutí v daném problému zůstává jediné příslušným úřadům.

Tam, kde na př. jsou obce blízko sebe v údolí a podléhají stejným vlivům i nebezpečí, je výhodné vytvořiti t. zv. „Commission de coordination“, kde každý zúčastněný závod anebo obec jsou zastoupeny jedním členem. Mají za úkol podati praktické řešení otázek, které zajímají celek dotčeného území (na př. rozhlášení poplachu, doprava a j.), a zajistiti si vzájemnou pomoc při dokonalejším využití prostředků.

Zřízení komisí župních i městských a výběr všech členů může býti proveden prostě administrativně a vhodným úředním vyhlášením, které pro rozšiřování znalostí o pasivní obraně možno vřele doporučovati.

Naproti tomu schůze těchto komisí jsou důvěrné a protokoly o nich nejsou uveřejňovány.

2. **Organisace celostátní.** Pasivní obrana s hlediska celostátního je připravována a uváděna v činnost a v soulad ministrem vnitra, který má ku pomoci „Commission supérieure de défense passive“, jejíž předsednictví může býti svěřeno generálnímu sekretáři ministerstva vnitra.

Komise je složena z jednoho nebo více zástupců různých ministerstev, ze zástupce gen. inspektora protiletadlové obrany státní a z předsedy ústředního výboru Červeného kříže. Komise má stálý sekretariát. Ke schůzím, jež svolává předseda, mohou podle potřeby býti přizvány i osobnosti ke komisi nenáležící, rozhodující hlas mají však jen zástupci ministerstev, a to za každé ministerstvo jeden hlas.

Úkolem této komise je:

studovati přípravu a uvedení v chod pasivní obrany na celku státního území. Při tom sbírá všechny příslušné informace a snaží se jak v doktríně, tak i při skutečném provádění dosáhnouti jednotnosti názorů;

předkládati ministru vnitra návrhy týkající se celkové organisace a usměrnění;

předpokládati po event. dobrém zdání generálního inspektora protiletadlové obrany státu programy společných cvičení a technických zkoušek, které zajímají pasivní obranu a které vzhledem k zúčastněnému personálu a materiálu třeba připravovati v dohodě s příslušným ministerstvem.

Generální inspektor protiletadlové obrany státu má za úkol sledovati jménem vlády provádění této obrany, rozhodovati o ní a znáti prováděcí opatření učiněná různými ministerstvy. Podává své dobré zdání v otázkách přípravy opatření týkajících se všeobecné bezpečnosti.

3. **Organisace župní.** — Prefekt jest odpovědný za přípravu a uvedení v činnost opatření pasivní obrany, sestavuje její plán pro svou župu podle ustanovení, jak to dále naznačuje III. část:

podle potřeby nařizuje některým obcím zřízení obecní komise pro pasivní obranu, stanoví výjimečné seskupení závodů a obcí, kde má býti sestavena komise koordinací, zařazuje závody do výše uvedených dvou kategorií, zajišťuje souhrn v opatřeních své župy, dohodu s armádními představiteli a souhrn s prostředky armády, dohlíží, aby se přípravy nezpokořovaly, schvaluje předloženu mu plány pasivní obrany.

Prefekt má povinně ku pomoci župní komisi (výbor) pasivní obrany, jejíž složení je toto:

předseda: prefekt (náš župní náčelník), stálý sekretář: je vybrán prefektem, řádní členové: jsou to různí inženýři, vojenští představitelé, zástupci zdravotnictva, ženijní, hasičské, policejní, četnické služby; starostové, ředitelé důležitých závodů první kategorie, předseda Svazu záložních důstojníků, zástupci Červeného kříže a pod., mimořádní členové: předseda obchodní komory, šéf-inženýr elektráren župy a jiné osoby prefektem pozvané.

Výbor se může podle potřeby rozdělit na pracovní podvýbory.

Sekretář výboru je přímým pomocníkem předsedy výboru, vyřizuje všechnu administrativu a zajišťuje spojení s příslušnými zájemci.

4. **Organisace obecní.** — Je připravována a v činnost uváděna starostou obce pod dohledem prefekta, a to tak, jak ustanoveno dále v čl. II. a III.

Starosta sestavuje obecní komisi (výbor) pasivní obrany obce buď na rozkaz prefekta nebo z vlastního rozhodnutí. Sestavuje plán pasivní obrany a oznamuje ústavy nebo zařízení obce, jež navrhuje zařaditi do 1. kategorie. Zajišťuje potřebný personál a stará se o jeho výcvik. Stará se o opatření potřebného materiálu již v době míru.

Sestavení komise je v zásadě obdobné jako v župě, ovšem v měřítku, jaké přísluší významu obce.

Tato komise může být, aby se studium a řešení určitých otázek ulehčilo, rozdělena na různé podkomise, na př.: na podkomisi poplachovou a pro zhasení světél, na podkomisi pro kryty a zákopy, na podkomisi pro otázky rozptýlení (dispersní), na podkomisi zdravotní služby a p.

5. Organizace pasivní obrany v závodech 1. a 2. kategorie. Reditelství veřejných i soukromých ústavů a závodů 1. kategorie jsou povinna učiniti opatření na ochranu pracujících personálu, strojového zařízení i materiálu závodu. S hlediska příprav a opatření pasivní obrany jsou tyto závody postaveny na roveň obcím a pracují obdobným způsobem.

Závody 2. kategorie jsou postaveny na roveň jednotlivcům. Jejich plány jsou sestaveny podle všeobecných anebo zvláštních směrnic starostů a zapadají do plánu pasivní obrany obce.

(Příště dále.)

Z cizích revuí.

REVUE DES FORCES AÉRIENNES, duben—červen 1932.

Duben 1932 (čís. 33).

Všeobecná letecká záloha. Plk. Pastier.

„Věc, která se při prvním pohledu zdá jednoduchá a která je přece tak složitá, tak velmi vhodně začíná autor svou studii. Každý je přesvědčen o důležitosti úkolu, který letectvu v budoucí válce připadne, ale nevidí všichni stejně. — Autor tu vypočítává způsoby, jak je úkol ten chápán. Jedni si představují, že valné části, snad téměř celku letectva, bude použito jako mocné vzdušné armády v samostatné akci a ta že bude schopna rozřešiti konflikt boje sama vlastními prostředky. Jiní naopak, třeba uznávají nová velké obzory, které se činnosti letectva otvírají, přece jen je vidí v úzké součinnosti s pozemními a námořními operacemi, což dnes ještě nepochybně zůstává hlavním úkolem letectva.“

Autor má v úmyslu pouze to, aby přispěl k dohodě o tomto obtížném problému, a podává své názory o „všeobecné letecké záloze“.

Svou studii rozděluje na několik částí; probereme je zde poněkud pečlivěji, jak toho onen zajímavý problém zasluhuje.

Co třeba rozuměti pojmem „všeobecná letecká záloha“? Autor na vysvětlenou připomíná nejprve všeobecné úkoly letectva, t. j.:

1. spolupráci s pozemní armádou,
2. spolupráci s námořnictvem,
3. leteckou obranu státního území,
4. samostatné úkoly.

Letectvo s úkoly 1. a 2. podléhá veliteli příslušné armády, kdežto letectvo, kterému jsou svěřeny úkoly 3. a 4., podléhá přímo rozkazům vlády a tvoří t. zv. „Réserves générales d'Aviation“. Krátce řečeno, jejich činnost jde do hloubky u nepřítelů a mají působiti na jeho hospodářskou, politickou a morální stránku života.

Složení všeobecné letecké zálohy.

Závisí, jak se samo sebou rozumí, na úkolech, které jí připadnou a jež jsme již výše popsali.

Pro první úkol, to jest pro OPL., je třeba stíhacího (denního i nočního) a bombardovacího letectva. Bombardovací, hlavně noční, musí mít velkou výkonnost, aby v odvetné činnosti mohlo zasáhnouti důležité, životní tepny nepřítelů.